

[Offentliggjort den 3. marts 2021]

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1
4800 Nykøbing Falster
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

3. marts 2021

Jour. nr.: 20/07879

Udvidelse af fredningen af Havneadministrationen, København

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på ejendommen til også at gælde de to portvagtbygninger, det originale gitterværk med hovedport samt de tre støbejernskraner ved havnebassinet.

Fredningen omfatter herefter: Administrationsbygningen (1868 af Vilhelm Dahlerup og Frederik Bøttger, forhøjet 1939-40 af Einar Madvig), de to portvagtbygninger (1869 af Vilhelm Dahlerup og Frederik Bøttger med skulpturer 1870 af C.C. Peters), det originale gitterværk med hovedport samt de tre støbejernskraner ved havnebassinet på Nordre Toldbod 7-11, 1259 Købehavn K, matr.nr. 359 og 360, Skt. Annæ Øster Kvarter, Københavns Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 og § 8, stk. 1 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede jer i brev af 16. september 2020 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides. Samtidig gennemførte styrelsen en høring herom.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget følgende bemærkninger hertil:

Københavns Museum skriver i mail af 11. januar 2021, at museet er ”enig i Det Særlige Bygningssyns anbefaling og tilslutter sig denne, idet fredningsudvidelsen vil styrke den kulturhistoriske fortælleverdi væsentligt.”

Slots- og Kulturstyrelsen tager Københavns Museums bemærkning til efterretning.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at de to portvagtbygninger, gitterværket med hovedport (1869 af Vilhelm Dahlerup og Frederik Böttger; skulpturer 1870 af C.C. Peters) samt de tre havnekraner (1848; 2. halvdel af 1800-tallet; 1. halvdel af 1900-tallet), Nordre Toldbod 7-11, Københavns Kommune, har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en udvidelse af Havneadministrationens nugældende fredning hermed.

De to portvagtbygninger og det tilhørende gitterhegn, inklusiv fire gitterfag nord for den nordlige vagtbygning, udgør en integreret del – arkitektonisk såvel som kulturhistorisk – af Havneadministrationsbygningen. Hele bygningsanlægget er tegnet og opført som en samtidig helhed og i det samme nyrenæssance-formsprog.

Gitter og vagtbygninger afgrænser havneområdet fra byen på en håndfast, men æstetisk virkningsfuld måde. Billedhugger Christian Carl Peters spektakulære og symbolladede skulpturer af de græsk-romerske guder for henholdsvis handel og søfart, Merkur og Neptun, der kroner vagtbygningerne, understreger yderligere områdets repræsentative karakter som ankomststed for prominente gæster og som en værdig port til København.

De tre støbejernskraner, der står omkring havnebassinet, udgør et stykke væsentlig industrihistorie. Med industrialiseringen fulgte behovet for at transportere store mængder varer ad søvejen til det globale marked, og den hånddrevne støbejernskran blev fra begyndelsen af 1800-tallet et udbredt element på alverdens havnekajer. I dag er kun et fåtal bevaret. Det er enestående i Danmark – og utvivlsomt også en international sjældenhed, at en samling på tre historiske havnekraner, kronologisk og typologisk forskellige, er bevaret på samme sted. Endvidere er den sydligste kran, som er fremstillet i Frederiksværk 1848, landets ældste bevarede kran efter Mastekranen på Holmen. Endelig viser de tre kraner tilsammen, at den enkle konstruktionsform har været anvendt i lang tid, også efter at mere avancerede krantyper som f.eks. elektrisk drevne svingkraner var taget i anvendelse.

De bærende fredningsværdier knytter sig til den fortsatte opretholdelse af samtlige elementer, herunder den oprindelige placering og materialeholdning.

Klagevejledning

I kan klage til kulturministeren over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor beslutningen er offentliggjort på styrelsens hjemmeside, <https://slks.dk/omraader/kulturarv/bygningsfredning/fredning-saadan-foregaar-det/nye-fredninger-ophaevelser-mv/>. Offentliggørelserne på hjemmesiden er sorteret alfabetisk efter, hvilken kommune ejendommen ligger i.

Klagen skal indgives skriftligt til Slots- og Kulturstyrelsen. Styrelsen sender klagen videre til Kulturministeriet sammen med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Klagen kan sendes på e-mail til: bygogplan@slks.dk eller

med post til Slots- og Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv, Fejøgade 1, 2. sal., 4800 Nykøbing F.

Klage indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for beslutningen. Det betyder, at vagtbygninger, gitter og kraner er fredede under behandlingen af en eventuel klagesag, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Konsekvenser

En fredning betyder blandt andet, at I skal søge Slots- og Kulturstyrelsen om tilladelse, hvis der skal foretages bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på styrelsens hjemmeside www.slks.dk og tinglyse fredningsudvidelsen. I vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen uanset, hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.